

PERIÒDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any II

Barcelona 20 de Maig de 1881

Núm. 32

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY			SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals			Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	76 " "	40 " "	" "	" "			Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 " "	3'50 " "
No 's servirà cap suscripció que no 's pagui per endavant							Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

JOCHS INFANTILS. — QUADRO DE RUBENS

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. — NOSTRES GRABATS, per Eduart Tàmaro. — EMILI MORENO-CEBADA Y ORTIZ, per G. Blanco. — A MA BENVOLGUDA GERMANA (poesia), per Emili Coca y Collado. — ALREDEDORS DE NÁPOLIS (continuació), per M. Xatart. — TEATRES, per F. M. — NOVAS.

GRABATS. — JOCHS INFANTILS. — UN DIA NEGRE. — CLAUSTRES DEL MONASTIR DE SANTA MARIA DE RIPOLL. — EXPOSICIÓ DE MANTANZAS.

CRÓNICA GENERAL

LA malaltia 's presenta ja ab símptomas alarmants; si senyors, la locura melòmana ha arribat ja á son paroxisme y las qüestions se dirimeixen á garrotadas. Realment son rahons de primera forsa per arribar á decidir sobre 'l mérit del Stagno ó d' en Masini y constituheixen un magnífich exemple de l'argumentació *ad terrorem* dels escolástichs; son arguments contundents en tota l'extensió de la paraula.

Un enemich de la situació actual, al saber que entre *liceistas y cruzados* s'arreglavan ja las qüestions de aquesta manera, ho atribuï á la política d'en Sagasta; ¡qui sab! alguna influencia habian d'exercir en nostres costums certs procediments que donaren nom al ministre. Si aixís resultés se confirmaria decididament l'influencia que la política exerceix en totas las esferas del art. ¿Donchs qué? ¿Per ventura no atribuï un periòdista dels més formals de nostra ciutat, á la política del senyor Cánovas 'l que nostre amich Franquesa escribís sa inspirada oda *Montgrony*, premiada en los Jochs Florals de 1879?

Profundisant en l'estudi de las influencias induptablement que 'ns veurem conduhíts á solucions d'incalculables tendències; ahont anirà á parar lo libre albedrio del home y sa manera de ser conscient. ¿Perque en vritat, quin es lo sér que 's pot vanagloriar de sustraure per complert á alguna ó altre influencia? Y si aquestas regulan ó modifícan notablement sa manera d'obrar, sas facultats volitives no poden méns de reduhirse á sa mínima expressió. Y fins las aptituds intelctuals del home han de sortirne bon xich mal tractadas. Se suprimen de cop y volta la virtut, lo desinterés, la noblesa, 'l talent, l'inspiració, 'l geni, y tots aquests ideals que l'home ve perseguint en sa vertiginosa carrera pel mon. Y en conseqüència, que diria un dómíne, quedan també cessants l'egoisme, 'l crim, l'enveja, l'ignorancia, l'estupidés; lo mateix raser iguala aquestas duas ordres d'ideas.

Segurament que nostres lectors estarán ja pensant en l'influencia baix que hem degut escriurer las presents ratllas, al regalarlos aquest párrafo de filosofia de carereró; res te d'estrany, perque tampoch nosaltres nos en sabem donar compte; es una sortida de to per la qual no trovém explicació possible. Si es qu' en Sagasta hi tinga la seva part la fusió está perduda; tota la massa dels lectors de la IL·LUSTRACIÓ se 'n va decididament á las filas oposicionistas. Hi han crims que no 's perdonan.

* *

En lo que certament influeix la política d'en Sagasta es en aquestas magníficas explosions d'entussiasme en favor del treball nacional ab que de totas parts se contesta á las tendències libre-cambistas que s'atribueixen al ministeri presidit per tan important home públich y molt especialment á son Ministre d'Hisenda senyor Camacho.

Sense necessitat de fer us de las armas adoptadas últimament per *liceistas y cruzados* los proteccionistas deixan al libre-cambi terriblement vapulejat.

Manresa, ciutat eminentment industrial, doná un magnífich espectacle, ab la reunió proteccionista que celebrá en son Teatre Conservatori, que fou organizada pel conegut fabricant de dita ciutat, senyor Pons y Enrich. Las adhesions que s'enviaren á dita reunió foren numerosíssimas y entre ellas recordém las dels senadors y diputats per Catalunya, las de las quatre Diputacions provincials del Principat, las del Institut del Foment del Treball nacional, del Foment de la Producció Espanyola, de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA, del Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, de l'Associació Catalana d'excursions científicas, de l'Associació d'excursions Catalana, las de las societats econòmicas de Tortosa, Sabadell, Tarrassa, Reus, Lleyda, Tarragona, Alcóy, Granollers, Santander, Valencia, Valladolid, y altras poblacions d'importancia.

També s'habia adherit á la reunió l'Excm. senyor don Víctor Balaguer, acceptant la presidencia honoraria que l'hi habia oferit la Comissió organizada de la mateixa; la carta qu' ab aquest motiu va llegirse fou entussiasment aplaudida prometent en ella, lo diputat per Vilanova, no abandonar may sos ideals econòmichs com tampoch havia may d'abandonar sos ideals polítics.

Seguidament feren us de la paraula los senyors Pons y Plá, Soler y Arola, Trulls, Senpau, Roca y Roca, Passarell y Orriols, que demostraren d'una manera complerta los gravíssims inconvenients que 's derivarian de l'aplicació de la base 5.ª de la reforma arancelaria de 1869 y que per cert, segons *La Epoca*, de Madrit, comensará á posarse en práctica desde l'próxim any 1882 á proposta del Ministre d'Hisenda senyor Camacho.

La reunió 's disolgué ab un crit de *¡Visca la producció nacional!* donat per lo president, que fou contestat d'una manera entussiasma per tota la concurrencia, y en la nit del mateix dia tingué lloch un espléndit banquet en la fonda de Sant Domingo al qual hi assistiren los senyors de la comissió organizada, los representants de la premsa, los delegats dels centros, associacions y societats de Manresa y fora d'ella. Escusat es dir que 'ls brindis foren l'ánima de la festa, pero sí mereix consignarse que 'l champagne fou eliminat de la mateixa, consumintse tan sols vi espumós de nostres culliters. A proposta d'alguns concurrents s'acordá transmetrer un telégrama al senyor Balaguer.

Entre tant se diu que 'l senyor Camacho no desisteix de portar avant sas deplorables reformes; pitjor per éll qu' al cap y al fi ningú ha d'envejarli la gloria qu' en aquest assumpto pot reportar.

Com á exemple de *sans façon* mereixen que 's coneguen las paraulas del senyor don Gabriel Rodriguez, referents á la industria llanera: «Ab 300,000 pessetas contribueix, no mes, als gastos del Estat l'industria llanera, mentres que nosaltres los advocats, hi contribuim ab 500,000.»

Molt oportunament deya lo senyor Roca y Roca en la citada reunió proteccionista: «¿Voldrá lo senyor Rodriguez matar l'industria que 'ns vesteix en profit de la industria que 'ns despulla? Pero 'ls libre-cambistas son aixís.

* *

Lo merescudíssim triomf obtingut en l'Ateneo de Madrit per lo senyor Palau, no pot méns qu' omplirnos d'orgull.

¿Qui es qu' en Barcelona no coneix ja á tan senyalat poeta? ¿Qui es que no l'hi ha sentit recitar en nostre Ateneo, d'una manera magistral com sols ell sap ferho, sas valentas composicions? ¿Y qui es qu' ohintlo no l'ha admirat?

Lo senyor Palau constituheix una verdadera personalitat literaria y en aquest concepte no es precis que 'l presentém á nostres lectors perque ben segur que tots lo coneixen y tots l'admiran. Es lo poeta d'entonació pindárica que viu en lo concert de la moderna civilisació y sentintse gran en mitj d'ella canta sas més preciosas conquistas y sos ideals més avansats; es lo poeta de la Revolució.

Lo senyor Palau fou presentat al Ateneo de Madrit per son distingit mestre senyor Echegaray: si habem de creure als periòdichs madrilenys pocas vegadas sol presentar l'Ateneo l'aspecte brillant que presentaba aquella nit; entre la concurrencia s'hi veyan lo millor dels poetas y literats de Madrit, com entre altres que no recordém en Figuerola, en Moret, en Cañete, en Grilo, en Valera, en Sanchez Hidalgo.

A Madrit no era conegut en Palau més que per un tomet de cantars publicats allá per l'any 1860 ab un prólech, com se suposa, d'en Cañete y que deixá agradablement impresionats á tots los aficionats á llegir versos; per aquest motiu se esperava ab verdadera curiositat al poeta catalá y tant més quan lo senyor Echegaray ne feya públicament los més calurosos elogis per lo que l'habia pogut apreciar en sa curta estancia en Barcelona. La curiositat s'aná cambiant paulatinament en admiració aixís que anava recitant lo senyor Palau, determinant per últim una explosió d'entussiasme com raras vegadas te lloch en aquell centre d'il·lustració.

Las poesias que doná á conèixer dit senyor foren *La poesia y la ciencia, A la geologia, El rayo, Al polo ártico, Historia de amor, Al carbon de piedra*, títols que per si sols denotan per quins senders camina la musa del senyor Palau.

Ab aquest motiu hi ha qui ha dit al senyor Palau qu' una cosa es la poesia y una altre la ciencia, dolentse de que una persona tan formal y entesa com don Melcior de Palau, patrocine l'idea de que la poesia dega buscar sas inspiracions en la ciencia. Aixó diga lo que vulga lo crítich anónim, dista molt d'afirmarho lo senyor Palau y en proba d'aixó prengas la pena de llegir la nota primera de las que acompanyan á las *Verdades poéticas* publicadas darrerament y 's convencerá fàcilment de quan l'hi dihem; ben esplicit es lo senyor Palau al confessar qu' ab las sevas poesias no entén en manera alguna despreciar las que pertanyen á un género distint. Pero encara qu' aixís no ho diga lo senyor Palau, ho diu Lamartine y certament no creyém que 'l crítich en qüestió lo tinga per lleuger y poch imbuhit en aquestas materias, com també ampara calurosament la mateixa idea, lo més gran de nostres

oradors parlamentaris, senyor Castelar, en son discurs de recepció en l'Academia Espanyola; tals son los progenitors qu' ha tingut l'idea calificada de contubernia per lo crítich á qui no coneixem, idea, que segons lo mateix, no ha produhit res que 's puga comparar á *La Divina comedia*, al *Paraiso perdido*, á *Las Lusíadas* á la *Jerusalen libertada*, al *Hamlet*, á *La vida es sueño*, ni tant sols á la *Profecia del Tajo*, en lo qual hem de concedirli la rahó perque realment no hi veyém comparació possible.

* *

Las qüestions electorals segueixen preocupant al govern y exaltant tota mena de passions.

Com una prova de lo empenyada qu' ha de ser la próxima lluyta, basta dir que aquell celeberrim doctor Garrido que tot lo mon coneix y sap que consulta en son despaig (Luna, 6), se presenta candidat á la diputació sollicitant los vots per acumulació de tots los electors de Espanya. Y ben considerat te sa elecció assegurada si es que 's decideixen á votarlo los milions de desahuciats qu' ell ha curat, suposant que tots ells sian capacitats, en lo qual, y aixó siga dit sens agravi á ningú, hi hauria molt á parlar.

Del Feo Malagueno y del senyor Ortiz, aquell mestre de ball qu' ensenya gràtis al pobres, no se 'n sap res; se tem qu' adopten lo retraiment, vists los tortuosos camins que ha emprés la política europea.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

JOCHS INFANTILS. QUADRO DE RUBENS

LA en altras ocasions LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA s'ha ocupat ventatjosament del célebre pintor flamench Pere Pau Rubens, y com altra mostra de son privilegiat geni ha cregut útil reproduhir lo present grabat.

En aquest lluhí Rubens aquella facilitat assombrosa pera pintar las carnacions, donant los oportuns contrastes y suavitat de tons, jugant ab la morbidesa de la forma humana, especialment en l'infantesa, y agrupant ab enginy y sens art aparent quatre figuras que fàcilment podian caure en l'escull de la monotonía y amaneament.

Aquests quatre infants, destacantse perfectament dels celatjes y frondosa arbreda del fondo, jugan plahentament ab l'àngel que pugna per deslliurarse de sas mans inquietas y prenen á discreció 'ls abundosos fruyts de la terra.

En una paraula pot concloures; simpatía y bona disposició del assumpto, correcte dibuix y execució brillantíssima, tals son las dots d'aquest preciós quadro de Rubens.

UN DIA NEGRE

Devant d'una fesomia contreta per la tristesa, ¿qué podrá dirse si un vol esser ingénuo en manifestar lo seu modo de sentir? ¿Tristesas!... ¡llástimas!... ¿encara no 'n veyem prou tots los dias? exclamarán aquells á qui 'ls hi dol enutjarse per las desdixas agenas y que refugen donar consolació al próxim pera tenirne més per ells lo dia que las necessitin. ¡Bah, bah! deixemho corre, dirán, com si 's llevessin una pesantor de sobre; que s'arregli si está trist; no 'n caldría d'altre que una persona hagués de fer servir los seus enterniments pel primer sobrevingut que 's presenti.

Tot aixó podrá dirse, y ab més motiu tractantse del grabat que apareix en una IL·LUSTRACIÓ. Però quan aquest resulta esser la copia d'un estudi d'en Simon Gomez la vulgar indiferencia calla; y 'ls rasgos varonils, la melancólica expressió que entristeix lo rostre del noble soldat, mouhen á simpatía pel artista que la va crear. Senzilla testa d'estudi, notable per son vigor y sentiment. Era potser destinada á esser figura d'una composició que la mort no deixá realisar.

Presentemla solzament com á recort d'un artista notabilíssim, pera que s'admirin en ella, además de las qualitats que tan lleugerament deixem apuntadas, la correcció de son dibuix, la fermesa y vigor de sas líneas y la própia originalitat ab que Simon Gomez recordava al mestre més insigne de la pintura espanyola.

CLAUSTRES

DEL MONASTIR DE SANTA MARIA DE RIPOLL

Aquest notable monastir, primer testimoni alsat en lo sigle ix com acció de gracias á Deu per las victorias contra 'ls alarbs; arxiu preciosíssim algun dia, de documents històrichs de gran importancia referents á tan remota época, y además enterrament de molts dels ínclits comtes de Barcelona y de alguns reys d'Aragó, ha sigut per altre part un dels monuments més grandiosos

de l'art romànic en Catalunya, segons ne donan encara mostra sas imponents ruinas.

Avans de sa destrucció en 1875, sa extensa iglesia, obra del abat Oliva, qui la projectà en molta part, era una maravella ab altas y ben construidas voltas de canó seguit que tancaban los set àbsides ab set altars; descollaba á l'exterior son enlayrat campanar quadrat, ab las diferents ordres de llargas y cintradas finestras en número de 24, essent notori que existí un' altra torra colateral, avuy mutilada y altra en lo crehuer; quals torras, además de recordar las romanas, eran una singular y fortíssima atalaya que dominaba lo monastir y la vila. La soperba fatxada, avuy indignament maltractada, formaba un preciós y acabat poema, un llibre obert ahont desde lo Génesis fins als misteris del Nou testament y además lo relatiu á las costums populars segons las épocas y estacions, tot se descriu d' una manera gráfica, parlant ó simbólica, lligantsé admirablement ab los escultòrichs adornos del conjunt y especialment ab la ornamentació magnífica del portal d' ingrés, ahont las imatges de sant Pere y sant Pau, ben esculpidas y pròlixament ornamentadas, vetllaban aquells umbrals venerables y are 's presentan allí escapsadas y trencadas per mil parts.

Segons havem indicat, en Ripoll estaban enterrats molts dels comtes de Barcelona y també alguns reys de Aragó, habent donat lloch á molts discussions històricas y arqueològicas, la descoberta d' algunas de tals tombas, especialment las bisomas, després de l' arruïnament de tan sumptuosa morada.

Los claustrs comensats per l' abat Ramon de Berga en 1172, completant l' obra del célebre abat Oliva en lo sigle anterior, tenen particular bellesa y alguna desigualtat en cada ala; mes sempre son bonas y esbeltas sas proporcions segons demostra nostre grabat. Las columnas aparelladas y l' arch cintrat ab bonichs capitells, que, com tot lo demés, participan casi be més de l' art romà que del romànic, tals son los membres de la magnífica construcció que mereix detingut estudi.

En efecte, los primorosos follatges dels abachs, entre los que descollan los blasons de Catalunya, tenen una varietat y riquesa extremadas, y aquestas aumentan encara en los mateixos capitells cual facundia de concepció es inagotable y apar imponderable la seguretat y perfecció de ciselladura que rivalisa ab molts obras d' epoca més adelantada.

Descrit perfectament aquest monastir en los opúsculs de don Joseph Pellicer, constant investigador de sa reparació; empresa aquesta ab algun interés, s' observan ja diversas milloras que poden conduhir á son desitjat complement; y en particular lo claustre que ha recobrat ja sas columnas y la major part de sos capitells, ha sigut refet y cobert en bona part y es d' esperar que seguirán tan necessarias obras pera trauer de son abatiment una de las millors joyas del collar artístich-monumental de nostra terra.

EXPOSICIÓ DE MATANZAS

Lo diumenge 3 del passat Abril, á la una de la tarda, tingué lloch la solemne obertura de l' exposició de Matanzas, ab assistència del Capít General de la isla de Cuba, acompanyat del general Varela y de comissions del Excm. Ajuntament, Diputació Provincial, Consell d' Administració, Real Audiencia, Claustre de l' Universitat, y comissions de todas las societats científicas y literarias, del Exércit y Armada, arrivant en lo tren exprés de l' empresa del ferrocarril de la Bahía.

Lo Governador Civil, general Reina, pronunciá un breu discurs, ensalant lo carácter emprendedor y laboriós dels fills d' aquella ciutat, contestant desseguida D. Cassimiro Gumá, Alcalde Municipal, president de la comissió executiva de l' exposició y un dels iniciadors del pensament ab un eloqüent discurs que trasladá integre La Aurora del Yumuri.

Després d' altre escullit discurs del Capít General, en lo que enaltí la gran importancia d' aquella exhibició ó certámen, la doná per oberta, y foren necessarias luego tres horas pera recorréla tan sols lleugerament.

A las set tingué lloch lo dinar oficial, y després passaren los convidats al concert sacro que se celebrava en los salons del Club.

Los periòdichs La Voz de Cuba y La Aurora del Yumuri fan, entre altres, molts elogis de dita exposició, ponderant lo gran concurs que prengué part en las festas d' obertura, y la varietat de productes presentats á tal certámen, y no essent fácil aquí enumerar la major part dels industriuos expositors, sols repetirém que 's menciona com expositors de vins de Catalunya als senyors Magí Pladellorrens y Joseph Deu; als Srs. Farrés y Comp.ª com fabricants de cristalleria en Barcelona; s' encomian las mostras de paper de J. Vilaseca y fill, de Catalunya, y multitud d' altres industrials de la isla de Cuba que 's distingeixen per son acert y esperit emprendor en sos diferents artefactes, que competeixen en calitat y demés bonas condicions ab los demés similars de la Península.

L' instalació dels objectes ha vingut á cárrech del entés enginyer D. Enrich Millerd; y en lo ja citat discurs del Sr. D. Cassimiro Gumá 's consigna que per iniciativa del Ateneo s' organís aquella exposició, que si bé segona en ordre, era la primera en importancia en la ciutat de Matanzas, anyadeix que l' Excm. Sr. Capít General de la isla fou lo primer en patrocinar l' idea, que no havia escassejat sos recursos la junta central, havent desplegat una activitat sorprenent la Comissió executiva, presidida per D. Joan B. Gimenez. També afegí que havia interposat son poderós valiment l' excelentíssim Sr. Governador Civil, lo general D. Tomás Reina, y ponderá luego després l' apoyo prestat per todas las classes, no olvidant la poderosa cooperació del arquitecte Sr. Pandal, autor y director del edifici, y la del ja memorat enginyer Sr. Millerd.

Los lectors de LA ILUSTRACIÓ CATALANA podran formar concepte, per lo grabat d' aquest número, del conjunt del edifici de la exposició de Matanzas, reproduhit segons fotografia remesa per lo representant de dita exposició en la Península D. Francisco Gumá, y tant per l' aspecte del edifici com per las breus noticias extractadas y demés de que venen rublerts tots los periòdichs de las Antillas pot apreciarse l' interés que ha despertat y mereix la repetida exposició, lo molt que deuen aplaudirse 'ls esforsos dels que han procurat que fos portada á terme ab lluhiment, y la trascendencia que tindrà pera l' adelantament y pervindre de Matanzas.

Pera concloure dirém, ab lo mencionat y distingit representant, que aquesta exposició devia inaugurarse en lo mes de Novembre de 1880, mes ocorregué un incendi que consumí l' edifici ja comensat, que midava 56 metres de longitut per 8 de latitut, ab més de 3000 cristalls allí preparats pera l' edifici principal pinturas y altres objectes.

EDUART TÁMARO.

EMILI MORENO-CEBADA Y ORTIZ (I)

NECROLOGÍA

Les morts vont vite

SUPERIOR á las nostras forsas es lo treball que 'ns havem imposat al intentar l' anàlisis del home bondados, del escriptor insigne y del sér que pareixia enviat al mon per Deu ab objecte de escampar la veritable doctrina d' amor, de pau y caritat, lluytant ab las malalties de son cos, debilitat per lo treball incessant tan per sa missió de pare d' ànimas com de sa gloriosa propaganda en lo gran número de llibres que escrigué y de quals títols y assumptos havem de donar exacte compte després.

Orador distingidíssim además, la fama que adquirí en la cátedra sagrada li doná tanta anomenada en sa patria, que essent reyna d' Espanya S. M. D.ª Isabel II fou nombrat capellá predicador de la capella del Palau.

Emperó no 'ns adelantém á senyalar los datos de sa biografia y anàlisis conciensudament en aquell que ja disfrutará del Senyor, primerament al sacerdot, després al publicista y finalment al home, acabant aquest treball ab la descripció de sos darrers moments, que donarán idea de que aquell esperit elegit ja per Deu pera posarlo entremitj del número de sos fills més ayats, era fort y valent en lo moment tristíssim de la mort, com ho fou en los gráfichs epissodis de sa vida.

Don Emili Moreno-Cebada y Ortiz ab qui nos lligá lo llas de gran é inalterable amistat, nasqué en la bella ciutat de Cádiz l' any 1828, segons consta en lo extracte de sos mèrits y serveys, lliurat á son favor en 2 de Mars de 1863 pel vicari, jutge eclesiástich ordinari de Madrid y son partit.

En lo Seminari Conciliar de la ciutat de Cádiz, estudiá y probá los corresponents cursos de filosofia, y rebut lo grau de batxiller en la universitat de Sevilla, cursant y probant després en lo mentat seminari la carrera de Sagrada Teologia, obtenint en tots los exámens la censura de notablement aprofitat, y á la fi rebé las ordres fins al preberat inclusiu.

En 1848 passá á la ciutat de Roma, ahont obtingué dispensa pontificia de la edat canónica (puig sols tenia 20 anys de edat), y en Desembre del mateix any torná á la ciutat de Cádiz, y destinat á la parroquia de Sant Llorens, s' ocupá en l' administració dels Sants Sagraments y molt especialment en la predicació, fins que en Juliol de 1843 fou nombrat capellá suplent del regiment de infanteria de Almansa, qual cárrech desempenyá sis mesos per ausencia del propietari.

Trasladat després á Madrid ab las oportunas llicencias

(1) Per tractarse d' una persona tan sumament coneguda y apreciada com ho era lo senyor Moreno-Cebada en Barcelona en la que escrigué la major part de sas obras, insertém gustosíssim lo present article que á la memoria del distingit escriptor, dedica lo conegut literat que 'l firma.

fou nombrat capellá de número y agonitzant de la parroquia de Santa Creu, plassa que desempenyá ab exactitut fins al Desembre de 1854.

En 24 del esmentat Desembre l' hi conferiren lo cárrech de capellá ecónomo del poble de Grifón, provincia de Madrit, y cinch mesos després se 'l agregá al curat de Cubas, de igual provincia y arquebisbat, y en 1855 se l' enviá en la mateixa classe de ecónomo á Fuencarral, qual cárrech tingué fins á últims de Maig de 1857 en que habentselhi admés la renuncia de dit cárrech, va anarsen á Madrit, ahont se dedicá á la predicació fins arribar á adquirir un nom, comensant llavoras á escriure sas primeras obras, permaneixent en la cort de eixa manera fins l' any 1863, en que trasladá son domicili á Barcelona sense cap cárrech, per dedicarse solament, además dels seus debers sacerdotals, com la predicació y lo sant sacrifici de la missa, á escriurer ab noble desitj y constancia formidable, lo inmens número d' obras que ha donat á llum.

En aquest punt comensarém á intercalar la vida del publicista ab la del sacerdot.

Mentres se trová en Madrit publicá una *Historia de la Santísima Virgen María*, ab láminas y portadas al cromo, tenint tan éxit que molt promte s' acabaren duas edicions d' ella. La majoria dels bisbes d' Espanya concediren indulgencia á eix llibre. Seguidament y ab la mateixa sort doná al públich la *Historia de Nuestro Señor Jesucristo*, dedicada, ab anuencia de S. M. la Reyna, al Príncep d' Asturias, avuy monarca d' Espanya.

Trovantse ja en Barcelona, continuá publicant obras y predicant sermons, sent aquellas 13 tomos d' un *Sermonario*, refundició d' obras anteriors, tituladas: *El predicador y Biblioteca de oratoria sagrada*.

Vingué després *El mes de María* ó sermons per tot lo mes de Maig, que eran diferents dels continguts en lo *Sermonari*.

Apropósit de sermons havem tingut la curiositat de fer una estadística de tots los que nostre excelent amich, havia predicat en sa vida, classificats per anys:

De 1849 á 1863. . . .	708
De 1863 á 1867. . . .	307
De 1876 á 1879. . . .	28
Total.	1043

Desde lo 1879 ja no predicá, puig lo mal estat de sa salut retuda per continuas malalties, que no li privavan per aixó de segui escribint obras y més obras, quals travalls l' hi exigian distraccions recomenadas per los metjes, lo privaren de que 's tornés á sentir sa eloqüent veu en la trona.

Com á dato curiós, direm que en Barcelona, per la quaresma del 64 va predicar en distints temples 33 sermons de diferents temas.

Imprimírense en nostra ciutat novas edicions més econòmicas de la *Vida de la Virgen* y de *Nuestro Señor Jesucristo*, firmant després una contracta ab la acreditada casa editorial de Espasa germans, que publicaren las següents obras del senyor Moreno-Cebada.

María y el Redentor, M. Renan ante el tribunal de la fe y de la razon, un tomo en quart major, ilustrat; *Historia de las religiones—dogmas, creencias, ceremonias y prácticas religiosas de todos los pueblos del mundo*, 2 tomos en quart major, adornats ab primorosos grabats; *Historia del Concilio Vaticano*, dos tomos en quart major; *Siglos del Cristianismo*; *Historia de la Iglesia*, quatre tomos en quart major; *Lecciones de historia eclesiástica*, 2 tomos en octavo.

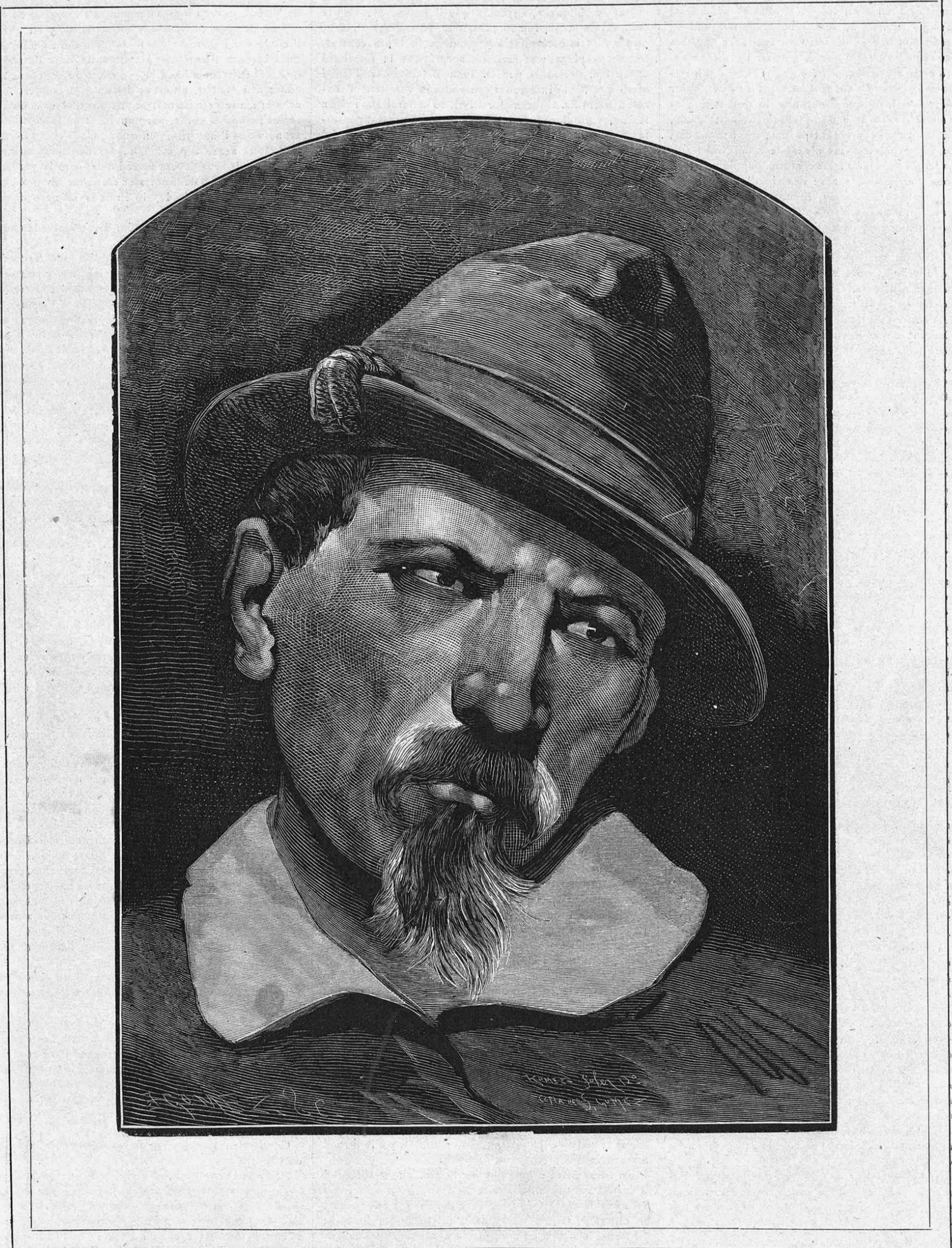
Aquí convé que suspenguém lo catálech de sas obras per donar compte d' un incident notable que honra moltíssim al bó de don Emili.

En 1870 sortí de Barcelona en direcció á Roma, per escriurer, testimoni del célebre concili, sa historia; aprofitant eixa ocasió va fer entrega al Pare Sant d' un exemplar dels *Siglos del Cristianismo*; lo qual li valgué una lletra de S. S. Pio IX, autógrafo notable que avuy guarda sa familia com joya de preciosa válua; escrita en l' idioma llatí, lo Papa alabá en gran manera sa obra.

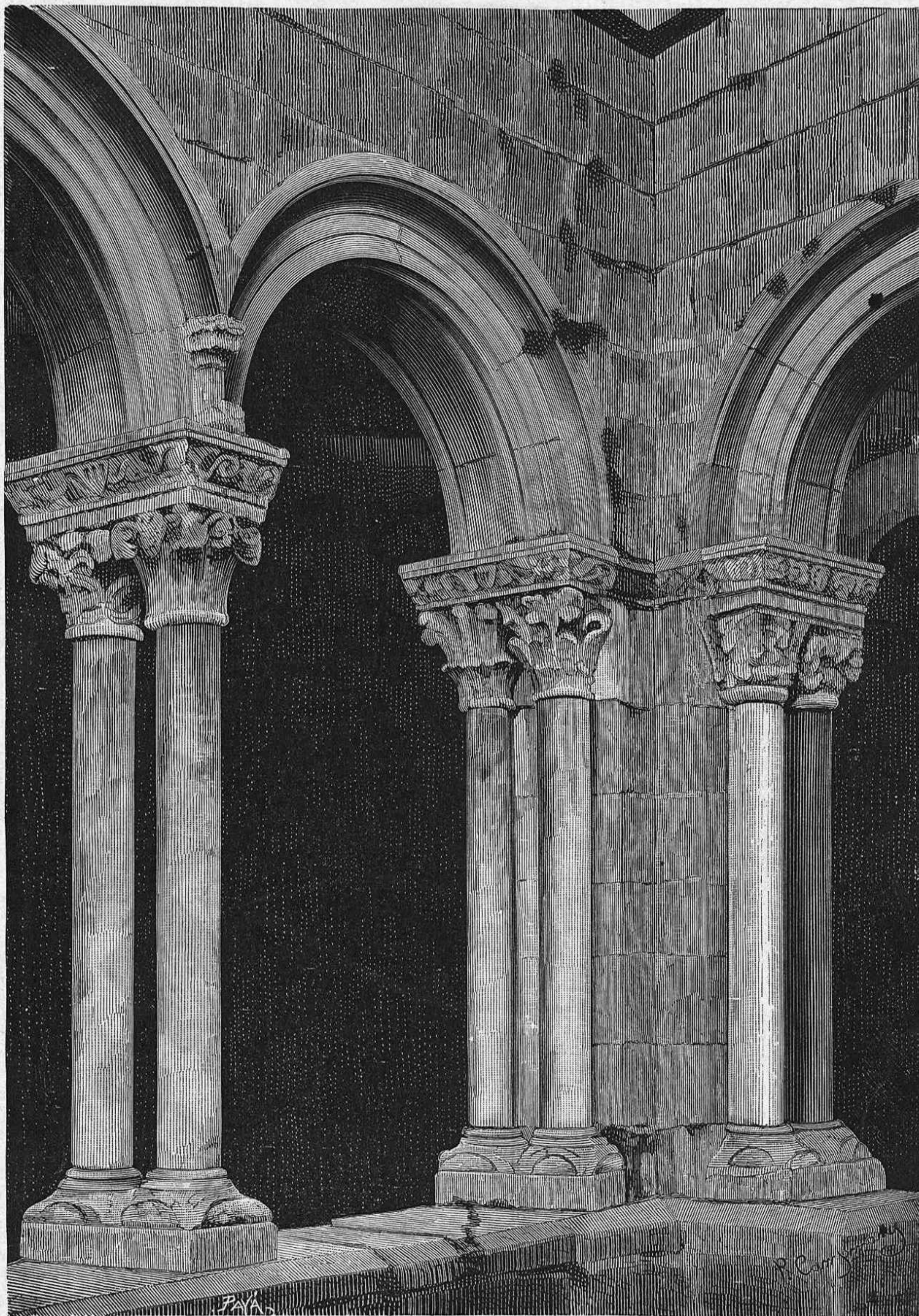
Continuem la ressenya de las altres publicacions de don Emili.

Acabada la contracta editorial ab los germans Espasa, lo no menys inteligent y acreditat editor senyor Tasso doná á llum las *Glorias religiosas de España. Historia de los santuarios é imágenes célebres de la Virgen*, dos tomos ab láminas grabadas al acer, y l' antiquíssima casa del senyor Riera, publicá després la *Vida de Pio IX*, que 'l nostre bon amich escrigué en colaboració ab don Eduart María Vilarrasa, rector de l' iglesia de Nostra Senyora de la Concepció y que estava continguda en dos luxosos tomos en quart major.

En eix punt de sa vida comensaren per ell las amarguras, las malalties y 'ls disgustos, mes com atleta de la bona causa que defensaba, sapigué vencer, fins lo dia en que agobiat per la última enfermetat y lo darrer disgust, volá á mellor mansió que la terrestre.

UN DIA NEGRE. — ESTUDI, DE SIMON GOMEZ

CLAÚSTRES DEL MONASTIR DE SANTA MARÍA DE RIPOLL

Portat de son entusiasme per escriure emperó faltantli en aquell temps editor, concebí la idea de fundar una casa editorial ab los medis que un titolat amich seu, de qual nom no volém recordarnos, l'hi proporcioná, en apariència, ab intenció de protegir al conegudíssim escriptor.

En efecte, publicárense en dita casa las següents obras:

Nueva historia de la Iglesia desde su fundacion hasta la santidad de Pio IX en el Vaticano, 13 tomos en octavo mayor.

Las Heregias, los cismas y los errores de todos los siglos, quatre volums.

Sermonario, 12 tomos en quart major; dedicant lo temps escassament sobrer á escriure obras recreativas y morals impresas en la mateixa casa editorial, com son las *Aventuras de Apolinar Carrasco*, novela imitació de las del sigle XVIII; en 2 tomos en quart major, ilustrats. *Virginia, ó luchas del corazón*, novela moral, adornada ab preciosas láminas, també en dos tomos. *Amores reales*, Novela histórica ilustrada, 2 tomos. *La vida de color de rosa*, novela en 2 tomos, ab láminas. *Misterios de amor*, 2 tomos, ab ilustracions; obras totes ellas firmadas ab lo pseudónim de don Manel Fernandez y Rodriguez.

Per últim los editors Riudort y Comp.^a l'hi editaren altra novela histórica y religiosa, *Juan de Dios*, en dos tomos, qual obra, ab son nom dedicá al distingit metje doctor don Joan de Deu Roquer y Torrents.

Ja hem arribat al terrible moment.

Succehíntse las malalties en son cos, son esperit sá, fort y valent com lo d' un verdader mártir, concebía plans de novas obras y en las intermitents convalescencias, las comensava á escriure ab noble desitj, tornant á fer nova contracta ab los senyors Espasa sos primers editors, pera escriurels una obra titulada: *Roma antigua y moderna, pagana y cristiana.—Descripción de todos los monumentos, así religiosos como profanos de la ciudad eterna, de sus grandiosas basílicas, templos de los antiguos dioses y de los católicos, monumentos, bibliotecas, museos, etc.—Cronología de los emperadores y de los Sumos Pontífices, é historia del poder temporal de la Santa Sede y sus vicisitudes hasta la ocupación de Roma, por Víctor Manuel.—Roma subterránea ó sea descripción de sus catacumbas y objetos que encierra en un compendio de la Historia de los Romanos, y tan sols pogué comensar l' introducció, que guarda sa familia, y escriure la dedicatória ab una invocació á la memoria de sa mare.*

A la fi sa má caigué vensuda per la enfermetat, més l'ánima no quedá domada per ella.

Un mes encara no, antes de morir encara sortirem ab ell á passeig y tinguerem ocasió de sentir sos ditxos obligadament de bona mena, que sortian de sa boca «perque don Emili era expansiu y graciós fins al límit just que l'hi imposaba son ministeri, com á bon fill de Cádiz.»

Per ordre dels metjes y per absoluta impossibilitat física, se quedá al últim al llit y encara en mitj dels horribles dolors que li produia la complerta infló de son cos y principalment de son ventre, tenia paraulas de consol pera la familia y los amichs que plens de dolor anabam á visitar-lo.

Algunas vegadas quan lo dolor de son cos era ménos ferm, permetentli adoptar una bona posició en lo llit, quasi ab la mort als llabris, pronunciaban aqueixos algun ditxo dels seus; tan gran era la serenitat de son esperit, próxim á abandonar la vil materia.

Arribaren massa prompte los darrers moments. Després d' una visita que 's digná ferli lo lhm. y Exm. senyor Bisbe d' aquesta diócesis, favor otorgat á molt poch sacerdots que no l' reclamín, l' agonitzant va rebre los últims sacraments ab tota magestuosa solemnitat.

Despertá l' dia fatal.

Don Emili 's trobava en l' us complert de sos sentits y cridant als individuos de sa familia los demaná paper, pluma y tinter y redactá ab ferm pols lo següent document que trasladem á continuació:

†

EL REVERENDO

SR. D. EMILIO MORENO-CEBADA

Predicador de S. M. el Rey

Ha fallecido

—(Q. E. D. A.)—

Su afligida familia, albaceas testamentarios y demás parientes y amigos del finado, lo ponen en conocimiento de las personas de su amistad, para que rueguen á Dios por su alma, y se sirvan asistir á la casa mortuoria, calle Jovellanos, 3, el.... del corriente á las.... de la mañana para acompañar el cadáver á la Iglesia parroquial de Belen, donde se dirá un oficio de cuerpo presente y de allí á la última morada.

El duelo se despide en el cementerio.

Seguidament encarregá á un individuo de sa familia que desitjava l' portessen en un cotxe humil, tirat per dos cavalls.

Després maná que 'l comensessen á vestir posantli 'l trajo talar y mudantli avans la roba interior, argüint per aixó, que la rigidés de un cos mort dificultaba aquesta operació.

Y després.....

¡Torná la seva ánima al Criador, ab la mitja rialla en los llavis!

Don Emili Moreno-Cebada deixa alguns treballs inédits que son una comedia titulada: *El agente de negocios*, y una altre en 3 actes: *Los felices*, una *Leyenda de Nuestra Señora de las Angustias de Granada*, unas *octavas reales preciosas, á la Virgen* y alguns sermons, emperó deixa també un immortal recort de sa bondat, talent y laboriositat, en tots los cors dels seus amichs.

G. BLANCO

A MA BENVOLGUDA GERMANA

AB MOTIU DE LA MORT DE SON ESPÓS

Tu has vist, germana mèva, tot d' una caure l' arbre en el que 't raserares tranquilament feya anys: quan menos t' ho esperavas se vá posá 'l cel negre y un llamp; la vella soca, tot d' una va esberlar.

¡Y com cegá ta vista sa flama enlluhernadora! y com lo cor va omplirte de dol y de fredat! encara avuy oiras lo cel tot trist y negre; per tu l' arch de bonansa Deu sab quan lluhirá.

Ahir tot pau y joya, bonesa y esperansa, avuy tot fosca intensa per totes parts ahont vas, y encar ben clara esmentas de las tristas despulas del arbre, la remor que 't porta l' huracá.

Per molt que ben depressa ben lluny se las emporti pensa que un jorn, germana, las trovarás ahont van: deixa que 'l vent las llensi y el temps fins las pudrexí que lo perfum, no temis, no 's perderá jamay.

En vá es per la teva ánima lo dols consol que 't brinda com carinyosa ofrena la sincera amistad; en vá tot lo carinyo dels cors que com tu ploran. y que com tu, no troban consol, ni goig, ni pau.

Per tant dolor ¡qué valen paraulas de ternura? Llágrimas tant amargas ¡qué las podrá estroncar? Massa se jo que al darne la font aygua abundanta tan sols pot estroncarla l' excés de sequetat.

Jo se bé lo molt llargas que al món se fan las horas quan s' hi viu trist y órfe y ab lo cor plé d' esglay, jo se 'l dolor que arrenca del fons de la nostr' ánima quan la memoria esbrina cada recort passat.

Jo se 'l qu' es lo desvari d' aquellas nits d' insomni quan l' ánima rendida en vá cerca descans; jo se bé quina mena de dol y de tristesa lo oprimit cor esmenta de nou al despertar.

Jo se que al desviarse la vista per la cambra, cada objecte en que topa pel cor es un nou plant, deixantli una tristesa tant dolsa y falaguera que 'l que la sent voldria ser son etern company.

No esperis altre cosa del mon, germana mèva, que llágrimas amargas, dolors, dols y pesars: Deu vol ferne justicia mostrantnos sa grandesa, per xó en la mort va ferne que tots fossem iguals.

En aquest mon tot passa: lo temps tot ho dissipa, lo sentiment més íntim també te deixarà, l' insomni que 't domina se 't tornarà són dolsa, y aquests recorts entr' ombras també s' allunyarán.

Quan la tardor arriba veyém las auranetas deixar sos nius, y 'ns sembla que més no han de tornar: Més, quan tot just n' escampa s' alé la primavera sentim de nou que baten sas alas pel teulat.

Per tu avuy n' ha arribada l' estació més trista, aprés de l' hivernada lo temps dols tornarà; en tant, plora desobre de las tristas despulas del arbre que va darte'n acolliment tants anys.

EMILI COCA Y COLLADO

Barcelona 14 Maig de 1881

ALREDEDORS DE NÁPOLS

II

Just comensava á clarejar quan deixí l' hotel Génova pera dirigirme sol y en un cotxe de plasa á las runas d' Herculano y Pompeya.

Eixirem de Nápoli passant per lo pont de la Magdalena y seguint las voras del golf per un carrer d' hermosas torras ab inmensos jardins; nos dirigirem á Portici, en qual població m' hi vaig detenir una hora pera contemplar las lavas que, perteneixentas á la erupció del 71 y 72, baixaren magestuosas, sembrant la desolació més espantosa á tot lo costat del Vesubi que mira á orient, y que atravesant Resina y Portici s' internaren més de cent metros dins del mar. Quan lo viatjer ha tingut la oportunitat d' assistir á las imponentes manifestacions d' aquell Vulcano, quan ha vist lo terror que s' apodera dels habitants de las poblacions situadas al voltant del monstre, no s' explica gayre bé com una vegada acabada la erupció 's fabrica de nou en un lloch ahont ab tanta freqüència 's repeteixen las escenas de mort; cosa que 'ns ocuparà quan descriguem nostra ascensió al Vesubi.

Las collas de peixaters, lo moviment extraordinari que 's nota á las primeras horas del matí en tota la platja de Portici, ofereix un cop de vista que contrasta notablement ab la quietud dels carrers centrals de la mateixa població. La vida, l' animació resideix en la platja fins poch moments avans de l' aparició del astre del dia. Arreu s' ouhen cántichs á chor per las agrupacions dels fills de la patria de Massaniello, que ab sos trajos capritxosos y nets cridan nostra atenció, mentres s' entregan á sas peculiars ocupacions, triant lo peix que col-loca en coves á propòsit va enviat á Nápoli y d' allá al mercat.

Portici es una ciutat de dotze mil habitants.

Al peu del Vesubi fou edificat lo Palau Real en 1738.

Resina está situada entre Portici y Torre del Greco, trobantshi diversas torras, entre las quals se distingeix *La Favorita*, propietat de la familia reyal.

Desde Resina baixarem á visitar las runas d' Herculano.

Segons Dionisi d' Halicarnaso, Herculano fou construïda 60 anys avans de la guerra de Troya, sentne habitada successivament per los oscaros, etruscos, grechs y sanitas, convertintse més tart en colonia romana, y considerada com una de las ciutats més importants de la Campania, hont los personatjes més richs hi tenian sas torras d' esbarjo.

Després d' haver sofert moltíssim á conseqüència del terremoto del any 63 de la era cristiana, vint y sis anys després fou sepultada per las cendras y lava d' una horrible erupció del Vesubi. Plini 'l jove, que fou contemporani d' eixa catástrofe, nos ha deixat una descripció en que conta la fi deplorable de son oncle, naturalista que 's trobava en lo lloch del terrible succés.

La materia que deixá á Herculano sepultada era una cendra groga y brillant que queya en forma de pluja menuda, deixant per consegüent als habitants lo temps necessari pera abandonar sas llars. Confirmá aquesta opinió 'l número relativament petit de cadavres trobats, aixís com d' objectes d' alguna valua. De lo que no queda cap dupte es de que las cendras eran ardentes, puig se veuen portas y mobles de fusta totalment carbonisats.

No tots los objectes foren destruhits, haventse afortunadament salvat de las flamas alguns llibres, pa, grans y altres cosas en regular cantitat.

Las cendras, en alguns llochs, com en altres la lava, penetraren en las habitacions. L' estuch format de la barreja de cendras ab l' aygua, ó tal volta produhit per lo descens de temperatura solament, varen adquirir una tal consistencia que 'ls objectes quedaren privats totalment del contacte del ayre. Per aquesta rahó las pinturas servan encara sos fresquíssims y brillantats colors, que al véurelas dupta 'l viatjer sigan obra dels sigles primitius.

Sobre la lava de la primera erupció s' hi nota una especie de pols blanca en algunas porcions; lo que fa presumir que la pluja de cendras no va esser continuada, y sí á diferentes épocas.

Herculano en lo transcurs de molts sigles quedá completament oblidada. Efectivament, encara que Estrabon y altres escriptors del temps de la ruina d' eixa ciutat la mencionavan en sas obras, es lo cert que ningú podia indicar ab certesa 'l punt ó lloch hont havia existit. Cosa que no s' explica sinó per la por que devia apoderarse de sos moradors.

En 1711 Manel de Lorena, tenint necessitat de marbres pera la construcció d' una casa-torra en Portici, sapigué que en un pou de Resina s' hi havian trobat marbres trevallats; llavors ordená que 's practiquessen escavacions al entorn del lloch ahont lo pou se trobava tenint la sort de descobrir lo Teatre Herculanoense per

la part posterior del escenari. Per espai de cinch anys va recullir marbres, columnas y estàtuas, que més tart degué restituhirles al govern, que privá la continuació de las excavacions.

Cárles III en 1738 maná que las excavacions se practiquessen en major escala en las inmediacions del lloch ahont foren verificadas las del príncep de Elbeuf; trobantse prompte fragments d'estàtuas eqüestres en bronzo, tres estàtuas consulars, inscripcions, etc., etc. Desgraciadament la activitat del comensament aná minvant de tal manera que fins l'any 1828 foren molt contats los punts descoberts, mes desde aquesta época foren continuadas ab tanta sort que donaren per resultat lo preciós descobriment d'una casa que en son interior s'hi trobaren papers escrits en grech uns y en llatí altres, contenint obras de Filodemo, Epicuro y Polistrato.

Lo teatre es l'edifici més gran que s'ha descobert. A la llum d'una làmpara 's baixa per una escala, ober-ta en la endurida lava, fins arribar á la platea, que reb la llum per una obertura que permet al visitant formar-se concepte de sa grandiositat; podian encabirshi uns deu mil espectadors, y sa forma obeheix á totes las de la época, guardant molta semblansa ab lo teatre trágich de Pompeya.

De tot lo demás d'Herculano, una vegada visitadas las ruinas de la Basílica, la casa d'Aristides y la casa del Argo, no queda ja res més per veure, y no es precisament perque no mereixin los honors de la visita los demás llochs de la ciutat, que molt y bo deu haverhi, sinó que, mercé á las construccions modernas y á la propietat adquirida, las excavacions no han pogut seguirse. Tots los objectes trovats en las excavacions foren portats al Museo de Nápoli.

Desde Resina me dirigeixo á Torre del Greco, y desde allí á la Torre della Anunziata, ciutat inmediata á Pompeya.

M. XATART.

TEATRES

PARLARÉM de l'últim drama estrenat á Romea? Lo públich nos ha guanyat per má, y per aquesta vegada 'ns conformem ab la seva sentència. La timba ha viscut poch dies, á pesar dels esforços de la companyia pera salvarlo, havent recomensat en lo teatre catalá les representacions de *Lo dir de la gent*. Més afortunada ha sigut aquella empresa ab la comedieta del senyor Aulés, *Cap y cua*, que sent francesa de naxensa, ha estat presentada per son autor ab vestits á la catalana, y qu'ab lá gracia especial de les obres d'aquell escriptor s'ha fet benveure del públich que aplaudeix y aplaudirá encare algunes nits tant la pessa com als actors encarregats de sa ecxecució.

Y del Liceu y del Principal, ¿qué n'hem de dir? Quan per sos corredors y vestíbuls no més se sent parlar la passió; quan los partidaris de l'un teatre van al altre no més (y axó ho hem vist), no més que pera xiular; ¿cóm ho farém pera no passar per parcials, nosaltres que no anem al teatre sinó ab lo desitx d'aplaudir y que quan no ho podem lograr nos acotentem callant? ¿Nos limitarém, com á senzills revisters, á donar compte dels éczits, de les ovacions qu'hem presenciat en cada un dels dos colisseus? ¿ó bé 'ns arriscarém á dir les impressions que hi hem rebut, fent cara al sobrenom de principalistes que 'ns puga caure á sobre? Obtem per lo últim, advertint per endevant que som partidaris de que 'ls espectacles lírichs se 'ns dongan en lo més gran dels nostres teatres y sols en lo Principal los de declamació. Però nosaltres no som Empresa y hem de pendre les coses tal com venen y no tal com voidríam.

En l'última revista diguerem la nostre opinió sobre en Masini judicantlo per la primera audició del *Faust*. Ara que 'l hem sentit ja en tres óperas diferents, ampliarém lo nostre judici; y no 'ns ocuparém dels altres cantants del Liceu, perque ja tenim dit en altres articles lo que 'ns en sembla, y perque encara que fots reunen qualitat molt apreciabls, cap d'ells se 'ns presenta com una verdadera notabilitat. En Masini es avuy lo Liceu, y sols d'ell parlarém. Té aquest artista una bonica veu de tenor, encara que poch estensa; mentres los aguts li permeten, la maneja al seu gust d'una manera deliciosa y la fila y l'estira com li dona la gana; y per medi de son art prodigiós delecta l'auditori ab esquisitats admirables. Però ¿axó basta pera l'interpretació de la música dramática? Certament que nó. Quan anem á sentir un' ópera seria, quan ens trobem devant d'un Faust, d'un Radamés y sobretot d'un Raul, volem sentir alguna cosa més qu'habilitats de veu, per sorprendets que sían; volem sentir les passions, los arrebataments, los deliquis, les íntimes tempestats d'aquells personatjes; volém que la música 'ns sorolle l'ánima y 'ls sentits segons les situacions que traduheix; y agafat per aquest cantó, 'l primer tenor del món que 'ns ha presentat l'Empresa del Liceu dista molt de serho. Nos-

altres no comprenem que per lluhir una noteta 's precipite després una frase ó qu' aquesta 's fassa malbé per lo gust d'intercalarli un floretx intempestiu; nosaltres no comprenem qu' en una situació violent puga convertir-se un crit de desesperació en una amorosa súplica; no comprenem qu' una escena lírica, ab pretext de donarli més tó dramátich, sía senzillament declamada sense cap classe d'entonació que recorde al ménos les verdaderes frases musicals. Y de tot axó alguna part ne té 'l senyor Masini, al qui li retrayem precisament perque 's presenta, y en algun sentit li estimem, com una notabilitat. Concretant lo nostre parer, com á cantor se trova aqueix artista en primera fila y es justíssima la fama de que gosa; com á cantant intérprete del drama lírich no está de bon tros á l'altura del seu nom. Los aplausos continuats ab que 'l públich lo recomensa cada nit sembla que 'ns desmentexen, però aquesta es la nostra leal opinió.

Si passem al Principal, son quatre les notabilitats que 'ns hi esperan y cada una d'elles merexeria en esta revista l'espai de que disposem pera parlar de totes plegades. Cepeda, Stagno, Mateu, Goula; veus aquí quatre noms, que cad' un per ell sol fa omplir un teatre. Tots quatre artistes son prou coneguts pera necessitar los nostres elogis; ab tot, hem de dirne quatre paraules als lectors.

Al llegir en los cartells lo nom de la senyora Cepeda, temíam que 'ls anys transcorreguts desde sa última visita á Barcelona no haguessen mermat les facultats d'aquella cantant; però á la primera audició del *Roberto* 'ns convencírem de que 'l temps havia encara millorat aquella veu agradable per la que temíam. La senyora Cepeda reuneix avuy totes las condicions d'una artista del seu género, y en lo *Roberto* y en la *Lucrecia* y en los *Hugonots*, sempre allá ahont s'ha presentat han esclatat los aplausos y l'entusiasme del públich. Com á cantant dramática, no sabem qui puga superarla, puix ella com cap altra sab donar al cant l'espressió viva del sentiment, y en certes situacions, com en lo quart acte dels *Hugonots*, hi há en sa veu tal passió, tal intenció en cada nota, en cada frase tal veritat, que 's produheix en lo teatre un verdader fanatisme y 's mou l'ánima del espectador, ferida per aquella esplosió d'art. Aquexes ovacions les comparteix la senyora Cepeda ab lo tenor Stagno, del qui 's pot dir, prescindint per un moment dels demás tipos qu'interpreta, qu'es avuy dia 'l millor Raul que trepitja l'escena; axó sol basta per fer l'elogi més complert d'un artista. Ser lo primer intérprete de l'ópera capital del primer dels mestres, es tot lo que pot desitjarse, y axó ho ha lograt lo senyor Stagno. A pesar del esforç que se li nota en l'emissió de la veu, no ha de falsejar cap frase, y canta sempre ab aquell gust esquisit á que 'ns té acostumats y diu ab aquella intenció de sempre, y, com may, nos arrebatava en las frases culminants y en les situacions de més compromís. Y d'en Mateu, ¿qué 'n hem de dir, sinó qu'es lo millor baix que de molts anys ensá hem conegut? ¿Qui ho desmentirà després de sentirlo una sola nit en lo *Roberto*? Aquella veu pastosa que doblega á son voler y á la que imposa totes les infleccions, arribant á filarla com podria ferho la triple més delicada, aquella expressió justa, aquella vocalisació clara, ¿hont pot trovare millor? Afegimhi ara les grans qualitats d'actor dramátich que posseheix y tindrém un artista acabat. La sola observació que 'ns atreviríam á ferli es que algunes vegades podria prescindir de fer gala de sa magnífica veu, ab lo qual á nostre entendre guanyaria l'espressió de la frase. Aquesta mera observació no 'ns priva, però, de considerarlo com lo millor Beltrano, y més que nosaltres li ha demostrat lo públich ab ses eloqüents y seguides manifestacions.—

Y pera completar lo quadro, está al cap d'aquella orquesta 'l mestre Goula May com ara s'havia pogut apreciar lo que val; l'elogi que li tributárem en l'última revista es pobre després de la direcció dels *Hugonots*. Allí es hont més gran ha estat lo mestre; la conjura fou realment arrebatadora, y en tota l'obra va portar l'orquesta d'una manera sorprenent, arrastrant professors é instruments darrera seu, y arrancant al públich tempestats d'aplausos y de crits.

Y preguntem ara: ab quatre figures d'aquesta talla ¿hi há res impossible? ¿té res d'estrany que surte una ópera acabada? Es molt natural; per ço no 'ns basta aplaudirlos d'un en un; per ço acabem enviántlosi á tots plegats la nostra felicitació més entusiasta.

Y després d'haver parlat d'aquest quarteto y del mateix Masini, ¿quí gosaria ocupar-se dels altres cantants qu'actuan en lo mateix Principal? Algun n'hi há que té condicions pera no fer un paper desayrat, però en cambi n'hi há d'altres, y sobre tot lo conjunt, que no pot ser més desgraciat. Passémho per alt.

En la prócsima revista dirém alguna cosa de la Sala Beethoven, á qual empresa hem de felicitar de debó.

Caríssims lectors, fins al número vinent.

F. M.

NOVAS

Ha sigut publicada la entrega 12 del *Album pintoresch monumental de Catalunya*, que dona á llum l'Associació Catalanista d'Excursions Científicas, contenint lo text la terminació de la selecta monografia del monastir de Santas Creus, escrita per don Teodor Creus, y acompanyantlo duas grans láminas heliográficas, que reproduheixen la una la vista general del monastir de Vallbona y l'altra una ala del claustre de la catedral de Barcelona.

Las condicions de suscripció del mencionat álbum son, las següents: cada colecció de 24 vistas per lo menos costa en Barcelona 35 pessetas, pagadas per endevant en un sol plasso, y 36 en quatre plassos trimestrals á 9 pessetas cada un. Cada mes se publicarán duas láminas, y 'l preu de cada lámina, fora de suscripció, es la de 2 pessetas 50 céntims. Pera 'ls inscrits en la referida associació 'l preu es lo de 24 pessetas cada colecció, fent-se la suscripció en totes las principals llibrerías.

Lo sindicat de l'Associació d'aficionados á la cassa y pesca de Barcelona ha tingut l'amabilitat d'enviarnos un exemplar de l'exposició que dirigeix al excelentísim senyor President del Ajuntament de Barcelona demanant que se suprimeixi 'l sistema de repartir bolas d'estrignina als gossos perduts, sustituhintlo ab altre més conforme ab la cultna de nostra capital.

En lo diumenge 8 del corrent lo Circol de la Joventut Mercantil celebrá una escullida vetllada literaria y concert en son local del carrer dels Gegants.

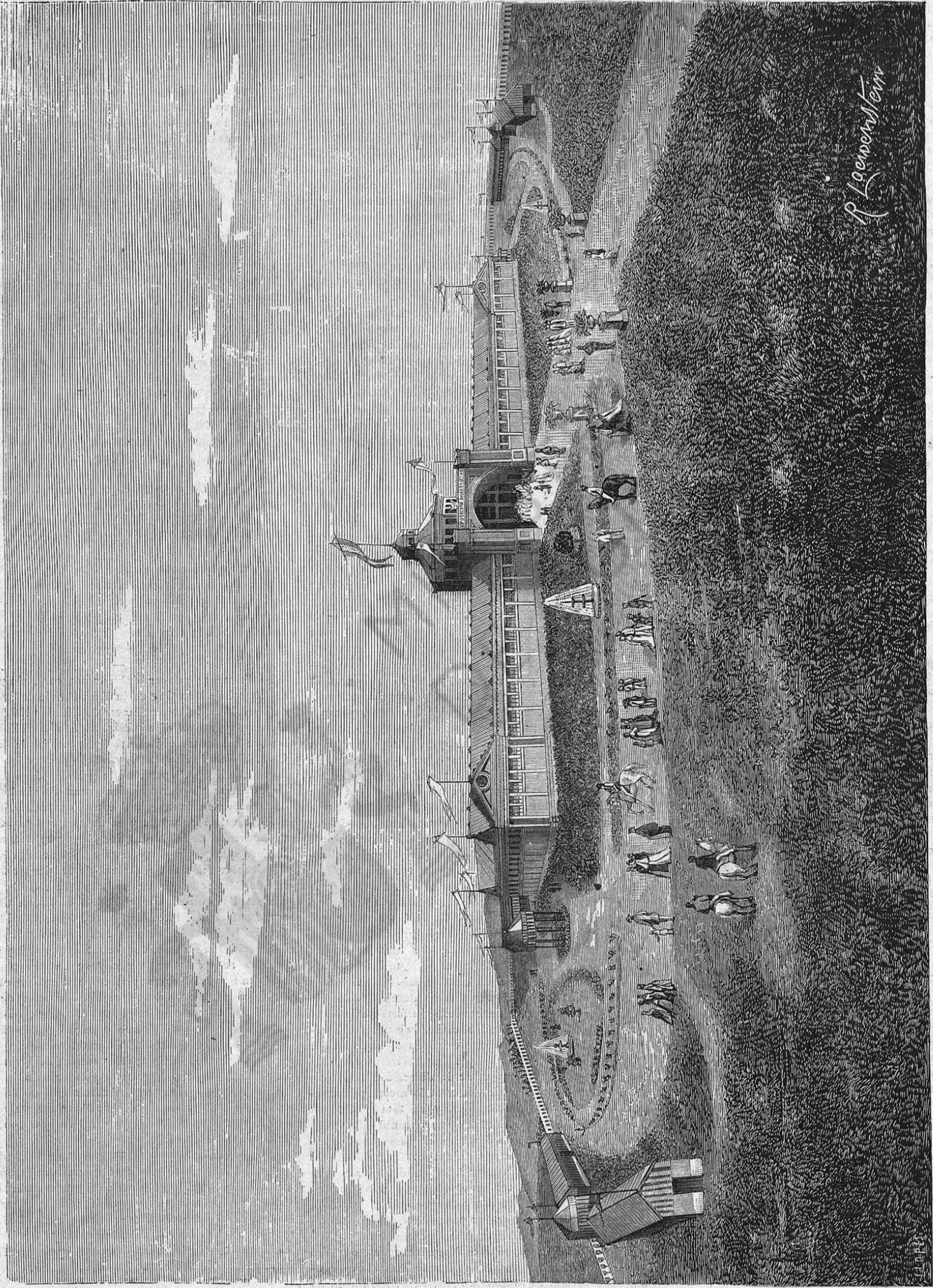
Formaren part del extens programa composicions musicals d'Adam, Verdi, Donizzetti, Gounod, Dupont, Tito Mattei y Clavé; y en la part literaria foren llegidas poesias d'Escudé, Gener, Matas, Comabella, Mateu, Aldrofeu y Solá, essent totes las composicions molt aplaudidas, aixis com l'esmerada execució instrumental y la vocal, executada ab gran acert per las senyoretas Barba y Pujol, y 'ls senyors Vergé, Trias, Balet, Sanpons, Tristany, Amiguet, Balet y Puig.

Nostre apreciat colaborador don Eduart Tamaró ha passat á Madrit pera assistir á las festas del Centenari de Calderon, no sols en representació de LA ILUSTRACIÓ CATALANA, sinó també delegat per las associacions *Catalanista d'Excursions Científicas y Artística Arqueológica Barcelonesa*, á las que pertany.

Lo diumenge primer del corrent mes, tingué lloch en lo pati de Manning en la Casa Provincial de Caritat de Barcelona, lo solemne acte de distribució de premis als noys y noyas d'aquell benéfich establiment que habian presentat objectes á l'Exposició de la propia Casa. Cobert lo citat pati, que es lo primer, ab un envelat al nivell de l'empit de la galería, fóren adornadas las pilastras ab palmas y los archs ab vistós ramatje, destacantse en la testera l'estrado presidencial ab un modest velari vermell; y en lo centre del pati la font monumental de la Caritat, ideada per un dels asilats en la Casa que revela bonas dots artísticas. Presidí l'acte don Joseph Vilaseca, president de la Diputació provincial de Barcelona y ademés de la Junta de la Casa de Caritat, l'acompanyaba lo M. I. S. don Joan Codina en representació del Exm. é Ilm. Sr. Bisbe. Llegida per un dels individuos de la citada Junta la Memoria referent á la verificada Exposició, y rebuts los premis y accésits per los respectius noys y noyas; en representació de tots, un noy y després una noya, recitaren ab bona y expedita entonació un expressiu discurs de gracias que lográ conmourer vivament als espectadors. Ultimament lo senyor Vilaseca doná las gracias á la repetida Junta, Germanas de la Caritat y demás protectors y benefactors de la Casa; encomanant després á tots los asilats allí presents la gratitud y firmesa en lo compliment de sos debers. Acabá l'acte ab un coro á la Caritat, cantat ab acompanyament d'*armonium* y ab molt ajust, per alguns dels noys y noyas que concorran á las classes de música.

Entre las ruinas d'una casa que ara va desapareixent en la baixada de Cassadors, ha sigut descobert una part del mur y de una torra quadrada del primer recinto murat de Barcelona. També han sigut trobadas á son peu algunas ossamentas humanas y cridada ja la atenció sobre tan interessant descoberta procurarém en lo successiu tenir al corrent á nostres lectors.

L'Academia Melodramática de Barcelona acaba de pendre á son càrrech lo teatre del Olimpo á fi de poderhi establir d'una manera deguda las cátedras que sostenint. Lo creixent número d'alumnos que concorren á las mateixas ha fet necessaria aquesta determinació de l'Academia, la qual no pot menos d'aumentar lo crédito de que desde sa instalació venia disfrutant aqueix centro d'educació musical.

EXPOSICIÓN DE MATANZAS. — D' UNA FOTOGRAFIA REMESA PER D. FRANCISCO GUMÁ

Reservats los drets de reproducció artística y literaria || TIPOGRAFIA DE E. ULLASTRES. RONDA DE LA UNIVERSITAT, 96. || S' envien números de mostra fora de Barcelona